

■ Booklet 2: Natupad na mga proyekto

[Pilipinas]

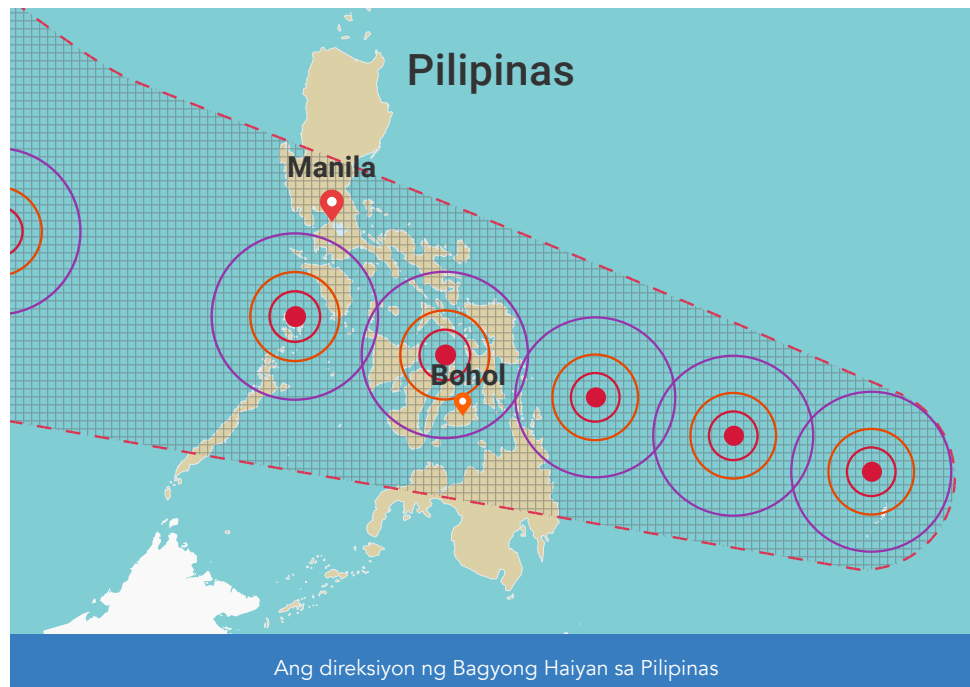
Tulong pang-emerhensiya at pagbabawas ng panganib sa kalamidad

Index

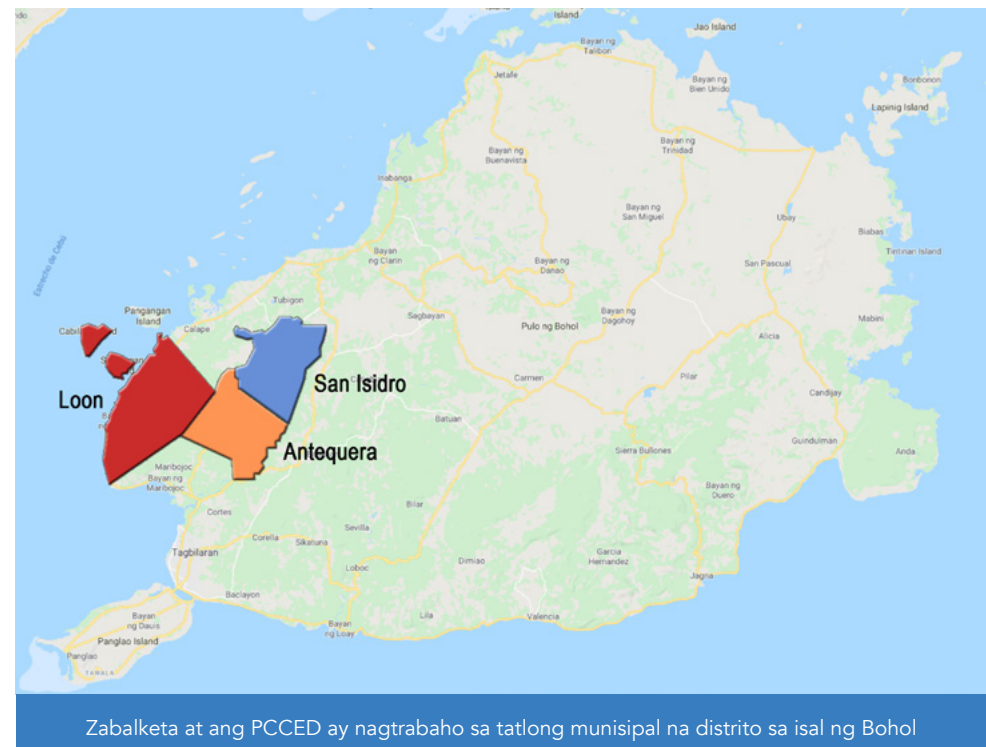
1	YUGTO NG EMERHENSIYA ASSISTANCE [4]	2	YUGTO NG PAGBAWAS NG RISK [7]	3	EDUCATIONAL ACTIVITES SA BASQUE COUNTRY [15]
		2.1.	Pagsasanay at organisasyon 7		
		2.2.	Mga Plano sa Pagbabawas ng Panganib sa Sakuna 9		
		2.3.	Mga Sentro ng ebakwasyon sa mga barangay 11		
		2.4.	Mga Plano sa Pamamahala ng Sentro ng ebakwasyon 13		
		2.5.	Mga plano sa contingency 14		
		2.6.	Pagsasanay at kagamitan sa pagliligtas at pangunang lunas 14		

Noong tag-lagas 2013, ang isla ng Bohol sa rehiyon ng gitnang Visayas ng Pilipinas ay sinalanta ng dalawang natural na sakuna: isang lindol na may sukat na 7.2 sa Richter scale, at Bagyong Haiyan (o Yolanda). Mahigit 10,000 katao ang namatay dahil sa paghagupit ng mga nasabing sakuna. Nawasak ang maraming rustikong mga bahay ng maraming pamilya at sinira ang higit sa 25% ng mga gusali ng isla, kasama ang mga pananim na palay, niyog at mga bangkang pangisda.

Ang Samahan ng **Zabalketa** at ang lokal na kaugnay nito sa Pilipinas, ang **Philippine Center for Civic Education and Democracy (PCCED)**, ay nakikipag-ugnayan ng higit sa 20 taon sa Pilipinas upang itaguyod ang demokratikong pamamahala, at magkasama silang nagpasya na maglunsad ng isang proyektong **emerhensiyang tulong** sa isla ng **Bohol** sa anim na buwan kasunod ng mga sakuna, upang matugunan ang pinakapangunahing pangangailangan ng mga tao.

Zabalketa at PCCED sa Bohol	Kaagad pagkakatapos ng mga sakuna	<p>Paggawa ng diskarte sa panahon ng EMERHENSIYA ASSISTANCE phase</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pagtugon mga agarang pangangailangan para sa pagkain at mga medikal na suplay • Muling pagpapatayo ng pabahay • Pagkukumpuni sa mga paaralan at rural na healthcare center • Pagbuhay muli ng pagsasaka at pangangisda
Zabalketa at PCCED sa Bohol	Mga surmunod na taon	<p>Istratehiya sa pagtatrabaho sa panahon ng yugto ng PAGBAWAS NG PANGANIB sa DISASTER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pagsasanay sa Pamamahala ng Panganib para sa mga natural na sakuna • Pagkukumpuni at pagsasaayos ng mga Sentro ng ebakwasyon sa mga barangay • Disenyo ng Mga Plano sa Pagbabawas ng Panganib, Mga Plano sa Pamamahala ng Sentro ng ebakwasyon at Mga Plano sa Contingency • Praktikal na pagsasanay sa Pagsagip at paunang lunas

Sa paglipas ng panahon, patuloy nilang sinusuportahan ang lokal na populasyon upang palakasin ang kanilang katatagan sa higit pang mga natural na sakuna sa hinaharap, sa pamamagitan ng mga proyektong nakatutok sa **DISASTER RISK REDUCTION**.

Ipinapaliwanag ng dokumentong ito ang mga pangunahing diskarte sa pagtatrabaho na ipinatupad sa dalawang yugto:

1. YUGTO NG EMERHENSIYANG TULONG

Sa mga sumunod na buwan pagkatapos ng mga sakuna, buong sambayanan at ang mga pangunahing ahensiya ng humanitarian aid ng sanlibutan ay nag-asikaso sa mga nasugatan sa mga itinalagang pagamutan, muling itinayo ang mga imprastruktura sa kalsada, at ibinalik ang mga pangunahing panustos ng tubig at enerhiya (ilaw). Sa ilalim ng koordinasyon ng United Nations, maraming development NGOs, kasama ang iba pang lokal na institusyon, ang nagsagawa ng isang hanay ng mga programa na idinisenyo upang matugunan ang mga pangangailangan para sa pagkain, pangangalagang pangkalusugan, pabahay, edukasyon, kabuhayan atbp., ng mga maraming pamilya na nawalan ng halos lahat.

Sa ganitong uri ng sitwasyon, kung saan limitado lamang ang mga mapagkukunan na magagamit upang agarang matugunan ang mga pangangailangan ng isang malaking populasyon, ito ay mahalaga upang gumana sa isang **koordinado, mahusay, at epektibong paraan**. Kailangang tiyakin ng mga kasapi na mai-abot ang tulong sa mga taong pinakamahihirap, iyon ay, ang mga may pinakamaliit na kakayahan upang malampasan ang mga paghihirap nang walang tulong mula sa labas. Kaugnay nito, isinaalang-alang ng Zabalketa at ng PCCED, kasama ang mga awtoridad ng barangay, na nararapat na unahin ang mga pamilyang may mga anak na 3 taong gulang pababa, mga buntis, mga nagpapasusong ina, mga matatanda, mga may kapansanan at mga walang permanenteng pinagkakakitaan. Ang mga pamantayang ito ay nagbigay-daan sa mabilis na pagkakakilanlan ng mga pinakamahirap na pamilya, salamat sa malapit na ugnayan ng PCCED sa mga awtoridad ng barangay sa mga pamahalaang munisipyo, at sa magandang kaalaman nito sa lugar.

Pamamahagi ng mga pangunahing pagkain

Ang mga pamilyang ito ay pinadalhan ng mga pakete ng pagkain kabilang ang prutas, gulay, bigas, biskwit at gatas, depende sa pangkat ng edad. Ito ay nilayon upang matugunan ang mga partikular na pangangailangan sa nutrisyon ng mga bata, mga buntis, mga ina na nagpapasuso at mga matatanda.

Dahil maraming pamilya sa mga rural na barangay ang nawalan ng tirahan, at kakaunti ang mga mapagkukunan at kakayahan upang muling itayo ang mga ito, isang linya ng trabaho ang inilunsad upang tumugon sa muling pagpapatayo ng mga pabahay. Una, ang isang modelo ng pabahay ay napagkasunduan sa mga lokal na tao: ito ay dapat na gumagana, gumamit ng simple at lokal na magagamit na mga materyales, at iginalang ang mga lokal na pamantayan sa paghihigpit. Samakatuwid, ang modelo ng pabahay ay binubuo ng isang kongkretong base na may isang kongkretong bloke ng semento. Ang mga dingding ay itinayo gamit ang mga tabing na gawa sa kahoy at hinabing dahon ng kawayan, na ang mga bubong ay yari sa yero. Ang mga bahay ng pamilya ay may karaniwang sukat na 5x5 metro kwadrado.

Pagkatayo ng tahanan ng pamilya

Ang lahat ng mga tahanan ay mayroon ding panlabas na palikuran na may sapat na pamantayan ng kalinisan at nang sarilinan, habang tinitiyak na walang epekto sa kapaligiran. Upang matiyak ito, ang lahat ng mga palikuran ay may pinakamababang distansya na 30 metro mula sa anumang uri ng pinagmumulan ng tubig (tagsibol, ilog o balon) at ang mga poso negro ng mga palikuran ay dapat na hindi bababa sa 1.5 metro mula sa antas ng tubig sa lupa.

Ang muling pagpapatayo ng pabahay ay isang malinaw na halimbawa ng pagkakaisang pagtutulungan: ang mga pamilya ay nagbigay ng mga materyales na kanilang nabawi mula sa kanilang mga nasirang bahay, ang proyekto ng PCCED-Zabalketa ay nag-ambag ng mga pangunahing materyales na nakalista sa itaas, at ang pambansang pamahalaan at iba pang internasyonal na mga katawan ay nagbigay ng iba't ibang halaga ng karagdagang mga materyales. Bilang karagdagan, ang mga pamilya ay nag-organisa ng kanilang mga sarili sa mga **lupon ng 5-6 na pamilya** upang linisin ang mga

Ang pabahay ay itinayo sa pamamagitan ng pagtutulungan ng bawat-isa

bakuran at kalupaan, paghaluin ang kongkreto, ikabit at ayusin ang mga poste na gawa sa kahoy at isagawa ang iba pang mga gawain sa pagpapatayo, na sumusunod sa mga tagubilin ng isang kwalipikadong karpintero. Ang mga pamilyang nakinabang sa proyekto ay nangakong tumulong sa pagpapatayo ng hindi bababa sa dalawa pang tahanan para sa mga pamilya sa lupon ng kinabibilangan nila. Sa ganitong paraan, ang lahat ng mga tahanan ay agarang natapos dahil pagtulong sa isa't isa. Ang diwa ng Pilipinong **“bayanihan”** ng pagtutulungan upang malutas ang mga pinagsasaluhang problema ay naging posible para sa lahat ng tao, kabilang ang mga matatanda at mga may kapansanan, na magkaroon ng sariling disentang tahanan.

Sa resulta ng lindol at bagyo, ang mga paaralan ay nagpatuloy sa pagpapatakbo ng mga klase sa mga pansamantalang tolda gamit ang malalaking plastic sheet. Gayunpaman, ang mainit at mataas na antas ng halumigmig, na karaniwan sa mga tropikal na klima, ay naging imposible na gumugol ng maraming oras sa mga tolda. Sa katunayan,

Ang mga bata ay bumalik sa paaralan sa mga pansamantalang gusaling ito, at binigyan din sila ng almusal

iminungkahi na ang mga bata ay gumugol ng hindi hihigit sa tatlong oras sa isang araw. Dahil sa sitwasyon, ang paglikha ng isang pansamantalang espasyo kung saan maaaring ipagpatuloy ang mga klase sa lalong madaling panahon ay itinuturing na isang priyoridad, habang naghihintay ng tulong mula sa Provincial Department for Education kung saan muling itatayo ang mga konkretong gusali na nawasak. Ang mga pansamantalang silid-aralan ay itinayo para sa mga mag-aaral sa nursery, elementarya at sekundarya, na lahat ay nilagyan ng mga pisara at materyales sa paaralan. Ang mga silid-aralan, na may sukat na 75 metro kuwadrado, ay idinisenyo ng mga lokal na propesyonal at itinayo gamit ang mga simpleng materyales, katulad ng mga ginagamit para sa pabahay.

Tungkol sa suporta para sa imprastraktura ng pangangalagang pangkalusugan, ang mga pangunahing sentro ng pangangalagang pangkalusugan ng mga barangay sa kanayunan ay kailangang ayusin dahil ang mga ito ay lubhang napinsala. Ang mga sentrong ito ay, sa kabuuan, mga konkretong istruktura na may sapat na panlaban sa mga bagyo, ngunit dahil sa gawa ang ito sa semento, mas madaling tablan at masira sa lindol. Upang mabigyan sila ng sapat na katatagan at kaligtasan, ang kanilang mga haligi, dingding at bubong ay inayos. Bilang karagdagan, salamat sa proyektong pang-emerhensiyang tulong, sila ay nilagyan ng mga medikal na suplay, at ang mga kagamitan para sa kapansanan ay ipinamahagi, kabilang ang mga upuang de gulong, tungkod, at saklay.

Sa unang yugto ng tulong na pang-emerhensiya, muling itinayo ang network ng produksyon upang payagan ang mga pamilya na ipagpatuloy ang kanilang kabuhayan at matiyak ang seguridad sa pagkain at kabuhayan sa pananalapi. Ang mga pamilyang mangingisda ay pinagkalooban ng mga bagong maliliit na bangka at kagamitan sa pangingsda, at ang mga pamilyang magsasaka ay nakatanggap ng mga butil, mga punong namumunga at troso para itanim, at mga kasangkapan sa trabaho. Ito ay isang magandang pagkakataon para sa mga pamilya na pag-iba-ibahin ang mga pananim sa kanilang mga bukid. Bilang karagdagan, ang pagkaloob ng mga materyales ay kinumpleto ng teknikal na tulong tungkol sa mainam na mga kasanayan at pangangalaga sa pagsasaka. Ang mga butil ay para sa panandaliang anihan upang matiyak ang pagkain para sa sariling konsumo ng mga pamilya at maibenta sa lalong madaling panahon. Ang layunin ng pagbibigay ng mga pananim na puno ay upang bawasan ang epekto sa kapaligiran ng mataas na pangangailangan para sa kahoy upang muling itayo ang mga imprastraktura tulad ng mga tahanan at paaralan.

Sa kabuuan, sa loob ng 23 buwan mula Disyembre 2013 hanggang Oktubre 2015, nagawang tumulong ng Zabalketa at ng PCCED sa kabuuang humigit-kumulang **18,000** katao, sa suporta ng Ahensya ng Pamahalaang Basque para sa Kooperasyong Pangkaunlaran, ang mga Konseho ng Getxo, Muskiz at Irún, at iba pang NGO, asosasyon, kumpanya, at mga indibidwal na donor.

Ang talahanayan sa ibaba ay nagpapakita ng ilan sa mga bilang para sa buong hanay ng makataong tulong na ibinigay.

PROGRAMA	Dami
Pabahay	683 tahanan
Kabuhayan	732 pamilya ang nabigyan ng mga bangkang pangisda, mga parol sa pangangisda o mga namumungang puno
Imprastruktura ng edukasyon	30 silid-aralan ng nursery at elementarya ang itinayo o inayos
Imprastruktura ng kalusugan	3 rural health centers ang naayos
Imprastruktura ng tubig	2 sistema ng tubig na inayos at/o pinalawig, para matustusan ang 2,500 katao sa 4 na barangay
Pagkain	51,833 araw-araw na pagkain para sa mga paaralan
Kalusugan	1,598 pang-araw-araw na pakete para sa mga pamilya
Edukasyon	20 Paunang lunas na kagamitan (first-aid kit)

Sesyon ng pagsasanay sa mga panganib sa natural na kalamidad

2. YUGTO NG PAGBAWAS NG PANGANIB

Ang gawaing isinagawa sa unang yugto ng tulong na pang-emerhensiya ay nagbigay-daan sa mga partido na matukoy kung anong kaalaman, imprastruktura, at mga gamit sa pagpapalano at pagpapatupad ang kailangan, at alamin kung ano pang mga kulang ng mga lokal na tao upang matugonan ng sapat sa mga sitwasyong pang-emerhensiya. Samakatuwid, sa sandaling matugunan na ang pinaka-pangunahing pangangailangan, napagpasyahan na ang trabaho ay dapat magpatuloy sa lugar sa mga susunod na taon na may layuning makapag-ambag sa pag-iwas at pagbabawas ng mga panganib na may kaugnayan sa hinaharap na mga natural na sakuna, na may diskarteng nakabatay sa kasarian.

Sa partikular, ang mga pangunahing estratehiya ng mga proyektong isinagawa mula noong 2015 sa yugto ng Pagbabawas sa Panganib ay naglalayong bumuo ng mga kakayahan ng populasyon, magdisenyo ng emerhensiya na pagpapalano at mga

kagamitang pagkilos, at maghanda ng sapat na imprastruktura para sa paunang pagtugon sa mga sitwasyong pang-emerhensiya.

2.1. Pagsasanay at organisasyon

Ang pamamahala at pagbabawas ng mga panganib sa mga sakuna ay isang gawain na nangangailangan ng koordinadong gawain ng mga tao at organisasyon sa iba't ibang antas: pambansa, rehiyonal, munisipalidad at antas ng barangay. Dahil dito, isang mahalagang bahagi ng mga proyekto ng PCCED at Zabalketa sa Bohol ay ang pagbibigay ng pagsasanay sa pagbabawas at pamamahala ng panganib sa kalamidad para sa mga kinatawan ng mga pamahalaang munisipyo, mga awtoridad ng barangay at mga pinunong panlipunan, na kumakatawan sa mga organisasyon ng lipunang sibil sa ilang sektor (pagsasaka, transportasyon, pangisdaan, asosasyon ng kababaihan, grupo ng relihiyon atbp.).

Mga kalahok sa paggawa sa pagbuo ng Disaster Risk Reduction and Management Committees

Ang pangunahing nilalaman ng pagsasanay ay:

- **Mga natural na sakuna at pagbabago ng klima.** Upang mas maunawaan ang mga sanhi ng pagbabago ng klima sa pandaigdigang antas at magkaroon ng kamalayan sa partikular na epekto nito sa lokal na konteksto sa mga Pilipino at ang mga panganib na kaakibat nito sa katamtaman at pangmatagalang panahon. Ang higit na kamalayan sa ugnayan sa pagitan ng pagbabago ng klima at mga natural na sakuna ay nagbibigay-daan sa isang mas mahusay na pang-unawa sa pangangailangang magpatibay ng mga istrategiya at hakbang na umaangkop na nagpoprotekta sa kalusugan at kabuhayan ng kasalukuyang populasyon, at sa mga susunod na henerasyon.
- **Kahinaan at mga panganib.** Sa pamamagitan ng pagsasanay na ito, napag-isipan ng mga kalahok ang mga sanhi o dahilan sa lipunan, ekonomiya, at kapaligiran na humahadlang sa pag-unlad ng mga barangay sa kanayunan, nagsagawa sila ng batayang pagsusuri sa iba't ibang uri ng panganib, kondisyon ng lugar, at kakayahan

ng mga tao na harapin ang mga ito. Ang pagkilala sa mga partikular na panganib sa bawat barangay (mapaminsalang alon (tsunami), pagguho ng lupa, sunog atbp.) ay nagbibigay-daan sa mga angkop na plano na mabuo upang pamahalaan ang mga panganib na ito, pati na rin ang mga partikular na plano ng aksyon para sa bawat sitwasyon na maaaring lumitaw.

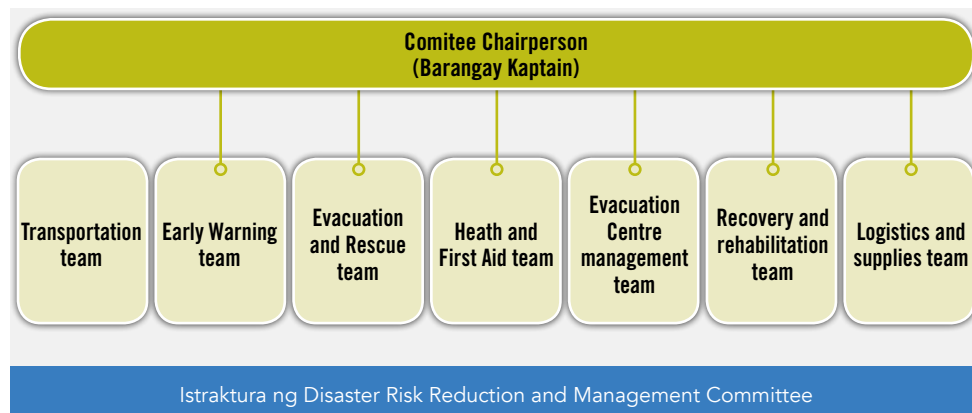
- **Batas sa kalamidad.** Sa Pilipinas, inaprubahan noong 2010¹ ang isang pambansang batas sa pagbabawas at pamamahala sa panganib ng kalamidad at nalalapat ito sa mga awtoridad sa antas ng pambansa, rehiyon, munisipyo at barangay. Ang kaalaman sa batas na ito ay naghihikayat sa mga awtoridad ng barangay na mas mahusay na gamitin ang mga mapagkukunang pinansyal na dapat nilang ilaan sa mga aktibidad sa pagsasanay sa paunang lunas o first-aid at paghahanda ng mga materyales at imprastruktura para sa mga emerhensiya na sitwasyon bilang mga halimbawa. Ang batas na ito ay umaayon sa **Sendai Framework 2015-2030**², na siyang gabay sa pagbabawas ng panganib sa sakuna na iminungkahi ng United Nations at ang layunin ay maiwasan ang mga bagong panganib, bawasan ang mga kasalukuyang panganib at palakasin ang katatagan ng mga bansa.

Ang mga kalahok sa kursong ito ngayon ang siyang bumubuo sa **Pagbabawas ng Panganib sa Kalamidad at Lupon ng Pamamahala (Disaster Risk Reduction and Management Committee – DRRMC)** para sa bawat barangay, sa pangunguna ng pangulo ng barangay. Ang bawat lupon ay nahahati sa iba't ibang mga koponan na may mga kanya-kanyang tungkulin, na may kaugnayan sa Transportasyon, Maagang Babala, Pagsagip at Paglisan, Paunang-lunas (First Aid) at Medikal na Atensyon, Pamamahala ng Ambulansya at Sentro ng ebakwasyon, Rehabilitasyon, at Logistics at Supplies.

Sa paglikha ng lupon ng ito at sa iba't ibang pangkat, ang mga taong may kinakailangang mga kasanayan para sa kanilang mga itinalagang tungkulin ay pinili, upang matugunan nila ang mga pangangailangan ng populasyon ng barangay, na may pinakamainam na balanse hangga't maaari sa pagitan ng kalalakihan at kababaihan. Dahil dito, ang DRRMCs ay kinabibilangan ng mga kabataan, lalaki at babae, driver, magsasaka,

1 National Act AR 10121 of the year 2010

2 Sendai Framework. <https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/what-sendai-framework>

health officer ng bawat barangay, security officer atbp. Ito ay mas demokratiko kung isasaalang-alang ang mga punto ng pananaw ng iba't ibang sektor ng populasyon na kinakatawan sa DRRMC.

2.2. Mga Plano sa Pagbabawas ng Panganib sa Sakuna

Dahil sa kinakailangang kaalaman, ang mga pinuno at awtoridad sa lipunan ng bawat barangay ay nakabuo ng **Disaster Risk Reduction Plans (DRRP)**.

Ang unang hakbang sa pagbubuo ng mga planong ito ay ang pagsasagawa ng komprehensibong pagsusuri sa bawat barangay upang matukoy ang mga uri ng mga panganib at ang kapasidad ng barangay na pangasiwaan ang mga ito, sa antas ng tao, heograpikal, kapaligiran, imprastruktura, panlipunan at pinansyal. Gamit ang impormasyong ito, ang mga **mapa ng peligro** ay iginuhit, na nagpapahiwatig ng mga pinakasensitibong lugar at potensyal na mga panganib, dahil, sa kabila ng pagiging bahagi ng parehong isla, ang iba't ibang mga lugar ay may iba't ibang posibilidad na makaranas ng mga lindol, bagyo, tsunami, pagguho ng lupa, baha, atbp.

Ang detalyadong impormasyon tungkol sa populasyon ng bawat barangay ay nakolekta sa pamamagitan ng mga aktibong pagsasagawa na naglalayong alamin ang mga partikular na kahinaan ng bawat grupo patungkol sa bawat uri ng panganib. Malinaw

Aktibidad ng Pag-Disenyo ng paggawa sa Pag-Plano ng Pagbawas ng Panganib dulot ng Kalamidad (DRRP)

na ang kakayahang harapin ang mga sitwasyong pang-emerhensiya ay hindi pareho pareho para sa mga bata, kabataan, at matatanda, at karagdagang paghihirap para sa mga buntis at mga taong may mga kapansanan. Dahil dito, ang mga hakbang upang mabawasan at mapamahalaan ang panganib sa harap ng mga sakuna sa bawat barangay ay dapat umangkop sa mga katangian ng populasyon na naninirahan doon.

Kasama rin sa pagsusuri ang pagsasaalang-alang sa **likas na kapaligiran**, dahil mahalagang tukuyin ang mga lokal na likas na yaman at ang mga serbisyong ibinibigay nila para sa populasyon, upang maprotektahan sila. Mahalagang isaalang-alang na hindi lamang ito nagbibigay ng pagkain, tubig, kahoy atbp., kundi pati na rin ang mga serbisyo tulad ng proteksyon mula sa mga natural na sakuna, paglilinis ng tubig, regulasyon ng temperatura, polinasyon, suplay ng panggamot na lunas atbp. Ang pag-aaral na ito ng mga tungkulin ng lokal na ecosystem ay nakatulong na itaas ang kamalayan ng publiko sa pangangailangang baguhin ang ilang mga gawi (halimbawa, hindi pagtatapon ng plastik o iba pang basura) at gumawa ng mga hakbang na makakatulong sa pagprotekta

sa mga pinagmumulan ng tubig at mga lugar na may kakahuyan (mga bakawan sa baybayin at kagubatan sa lupain), bukod sa iba pang mga bagay.

Gamit ang dyagnostiko na impormasyon, ang mga awtoridad at mga pinuno ng lipunan ay nagtakda ng isang serye ng mga partikular na hakbang at aktibidad na isasagawa sa loob ng limang taong validity period ng mga DRRP. Ang mga aktibidad ay binalak para sa bawat taon upang mag-ambag sa pag-iwas at pag-iwas sa panganib ng mga sakuna, at paghahanda, pagtugon sa, pagbawi mula sa at rehabilitasyon pagkatapos ng mga sakuna, kasama ang kaukulang badyet. Kaugnay nito, mahalagang tandaan na, ayon sa batas ng Filipino, ang bawat barangay ay dapat maglaan ng 5% ng kabuuang badyet nito sa pagbabawas at pamamahala sa panganib.

Ilan sa mga aktibidad na kasama sa DRRPs ay ang mga sumusunod:

- Pangunahing pagsasanay sa paglikas at mga emerhensiya para sa lahat ng miyembro ng publiko sa barangay
- Partikular na pagsasanay sa paglikas at pagliligtas para sa mga piling tao sa barangay
- Pag-aayos ng mga daanan
- Paglalagay ng mga poste ng lampara upang mapadali ang pagpasok at paglikas mula sa mga malalayong lugar
- Paglalagay ng mga palatandaan sa partikular na mapanganib na mga lugar kung sakaling magkaroon ng lindol o bagyo
- Pagbili ng mga medikal na suplay at pagpapanatili ng mga kagamitang pang-emerhensiya
- Pagtanim ng mga palumpong at puno o paglikha ng iba pang natural na mga hadlang na nagbabawas sa panganib ng pagguho ng lupa at pagbaha
- Pagkabit ng mga antena ng radio upang mapabuti ang komunikasyon
- Paglalagay ng mga karatula sa mga sentro ng ebakwasyon

Ang pagpapatupad ng mga aktibidad ng DRRPs ay responsibilidad ng barangay **Disaster Risk Reduction Committee** at, dahil dito, ang mga planong iyon ay nagtatakda ng mga gawain ng bawat miyembro ng lupon kaugnay ng plano.

Interactive workshop para gumawa ng barangay risk at resource map

Ang disenyo ng mga planong ito ay isang aktibo at partisipasyon na proseso na kinasasangkutan ng mga awtoridad ng barangay, mga kawani ng teknikal na pamahalaan ng munisipyo at mga pinunong panlipunan at mga kinatawan ng mga grupo at organisasyong panlipunan (mga asosasyon ng kababaihan, magsasaka, grupo ng relihiyon, mga taong may kapansanan, mga magsasaka sa patubig, mangingisda, matatanda at ibang grupo). Sa ganitong paraan, naibahagi ng bawat grupo ang kanilang pananaw at ang mga partikular na pangangailangan nito. Kaya, halimbawa, ang mga plano na magbigay ng kagamitan sa pangangalagang pangkalusugan at pagkain para sa mga sentro ng ebakwasyon ay kasama ang pagbili ng mga lampin, potties, sanitary pad, gatas ng sanggol atbp.

Ang gawaing ito upang bumuo ng mga plano ay bumubuo rin ng makabuluhang pag-unlad sa antas ng lipunan, dahil ang mga awtoridad ng barangay at mga munisipal na pamahalaan ay hindi karaniwang isinasaalang-alang o kumikilos ayon sa mga opinyon o damdamin ng mga organisasyon ng lipunang sibil. Mula ngayon, inaasahan na ang mga mekanismo para sa pakikilahok ay patuloy na tumagos sa mga sistema ng pagpupulong at mga puwang sa paggawa ng desisyon sa mga barangay, at ang mga

barangay at pamahalaang munisipyo ay mas epektibong magsanib upang matiyak ang mas mahusay na koordinasyon at kahusayan bilang tugon sa mga darating na sakuna.

Ang huling hakbang tungo sa paglulunsad ng mga DRRP ay ang pagharap at pag-apruba sa mga ito sa harap ng mga pagtitipon ng barangay, upang maimulat ang mga ito, maipaliwanag ang kanilang saklaw, masagot ang anumang katanungan at maipakilala ang mga miyembro ng lupon. Ang pag-apruba ng kapulungan ay isang makabuluhang suporta para sa mga Disaster Risk Reduction Committee, dahil pinahihintulutan nilang ituloy ang kanilang mga layunin nang may higit na pagtitiwala sa kanilang mga kakayahan at may pagkilala mula sa populasyon ng barangay.

2.3. Mga sentro ng ebakwasyon sa mga barangay

Hindi matibay ang mga simpleng bahay sa mga barangay para makayanan ang pananalasa ng mga natural na kalamidad. Samakatuwid, ang mga pamilya ay nangangailangan ng isang angkop na lugar na masisilungan kung sakaling magkaroon ng emerhensiya at kung saan maaari silang makatanggap ng paunang lunas kung kinakailangan.

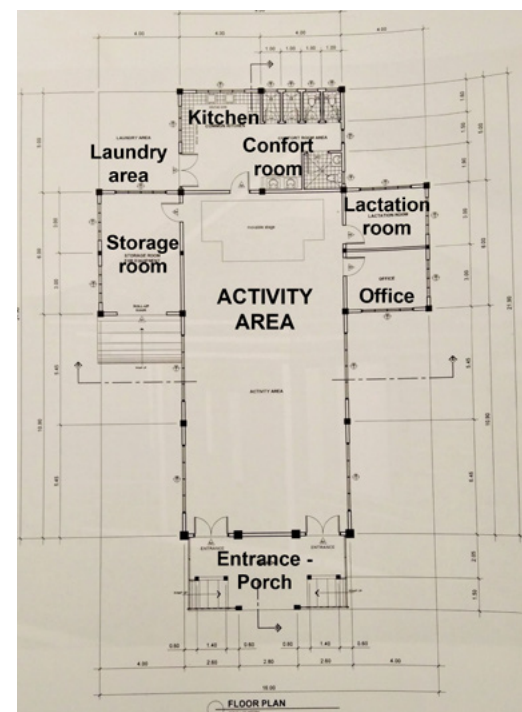
Ang lokal na pondo ng publiko na ipinuhunan sa lugar mula noong mga sakuna noong 2013 ay hindi naging sapat upang mabigyan ng sapat na pansamatantalang masisilungan sa mga sentro ng ebakwasyon ang mga barangay ng Antequera, Loon at San Isidro. Kaya naman, ang Zabalketa at ang PCCED ay nakipagtulungan sa mga munisipal na pamahalaan at mga barangay sa pagsasaayos ang mga pampublikong gusali para magamit bilang mga sentro ng ebakwasyon sa mga barangay, upang makapag-alok sila ng ligtas at agarang tirahan para sa publiko kung may mangyari pang emerhensiya. Ito ay mga gusali tulad ng bulwagan ng komunidad sa barangay, pasilidad ng kalusugan, gusali ng paaralan, at bulwagan ng palakasan.

Ang mga sentro ng ebakwasyon sa mga barangay ay inayos at isinasaalang-alang ang pananaw ng kasarian, gayundin ang mga partikular na pangangailangan ng iba pang mamayan na maralita. Sa partikular, ang bawat sentro ay nilagyan ng:

- Imbakan ng tubig upang makaipon ng tubig-ulan mula sa bubong, upang matiyak ang suplay ng tubig na maiinom at sanitasyon

- Magkahiwalay na mga palikuran at banyo para sa mga lalaki at babae, na may sapat na pribasidad at mga hakbang sa seguridad, pag-iilaw, magkahiwalay na pasukan at solidong konstruksyon
- Paghiwalayin ang mga silid ng lalaki at babae para sa pangangalagang medikal
- Mga rampa upang mapabuti ang pagdaan ng mga matatanda, mga buntis na kababaihan at mga taong may kapansanan
- Pag-iilaw sa loob at labas ng sentro, sa mga banyo at palikuran, upang sila ay ligtas at madaling mapuntahan sa lahat ng oras
- Malawak na daanan sa lugar ng pasukan at lahat ng pinto para sa mga gumagamit ng wheelchair
- Mga partikular na lugar na ligtas para sa pagpapasuso at pangangalaga sa mga bagong silang na sanggol
- Mga partikular na gamit (sanitary pad, lampin, pagkain ng sanggol atbp.)
- Maliit na opisina at tindahan para sa mga medikal na suplay, gamot, pagkain atbp.

Bilang karagdagan, sa layunin na mabawasan ang anumang pinsala sa kapaligiran, ang mga lugar upang itapon ang mga klinikal na basura at iba pang basura na ginawa kapag ang sentro ay gumagana. Ang mga palikuran na ginawa ay kinabibilangan ng mga poso negro na matatagpuan

Caimbang barangay (San Isidro) evacuation centre

Latrine module na itinayo sa Caimbang barangay

malayo sa mga pinagmumulan ng tubig sa ilalim ng lupa upang maiwasan ang anumang pagsasala at polusyon sa tubig.

Upang payagan ang pagsasaayos at pag-aangkop ng mga sentro, ang pamahalaang munisipal ay nagbigay ng pondo para sa mga propesyonal na serbisyo sa konstruksiyon, teknikal na disenyo ng mga proyekto at pamamahala ng proyekto ng mga konstruksiyon, habang ang lokal na populasyon ay nagbigay ng paggawa. Ang mga lalaki ay higit na nag-aalaga sa pisikal na paggawa ng transportasyon ng mga materyales at gusali sa taas, habang ang mga kababaihan ay responsable para sa estratehikong pagpapalano ng imprastruktura, tulad ng pagpapasya sa perpektong lokasyon para sa mga palikuran, ligtas na pag-access sa inuming tubig, at ang espasyo para sa mga buntis na kababaihan at mga bata.

Ang mga partikular na pangangailangan ng kababaihan at mga kapos-palad ay isang pangunahing elemento hindi lamang sa pagdidisenyo ng istruktura ng gusali ng mga

Ang mga kawani ng health center ay namamahala sa pangangasiwa ng mga medikal na suplay

sentro ng ebakwasyon at pamamahagi ng espasyo, kundi pati na rin sa pagpili ng **kagamitang medikal at sanitaryo para sa mga sentro**. Dahil dito, mayroon silang mga doppler device upang i-scan ang mga buntis na kababaihan, mga timbangan para sa mga sanggol, mga glucometer, mga kagamitan sa pagsukat ng presyon ng dugo at mga wheelchair. Tungkol sa mga medikal na suplay, ang mga sentro ay binigyan ng mga kagamitan kabilang ang mga pangunahing instrumento (stethoscope, inhaler, thermometer, gunting, sipit atbp.), mga materyales para sa panlapat sa sugat, at mga pangkaraniwang gamit na gamot (mga pangpawala ng sakit sa katawan, anti-inflamatoryo na gamot, oral rehydration solution, zinc sulphate atbp.).

Sa layuning magamit nang responsable ang mga kagamitan at suplay ng medikal ng mga sentro ng ebakwasyon, ang mga komadrona sa rural clinic ay itinalaga bilang mga tagapamahala upang matiyak na ang bawat sentro ay mayroong kung ano ang kailangan nito. Bilang karagdagan, itinakda ng mga DRRP ang pamamaraan para sa pana-panahong pag-restock ng mga gamot at mga consumable.

Ang gawaing isinagawa sa nakalipas na 5 taon ay matagumpay na naangkop at nilagyan ng kabuuang 15 sentro ng ebakwasyon na ngayon ay makakapag-alok ng mas mabilis na pagtugon, ng mas mataas na kalidad, sa pampublikong pangangailangan para sa tirahan at pangunang lunas sa kaso ng mga sakuna.

2.4. Mga Plano sa Pamamahala ng Sentro ng ebakwasyon

Ang mahusay na pamamahala at pagpapanatili ng mga sentro ng ebakwasyon ay susi sa pagtiyak na ang mga ito ay handa nang gamitin anumang oras, at ang gawaing ito ay napupunta sa mga kuponan ng mga tagapangasiwa ng Sentro ng ebakwasyon sa bawat DRRMC.

Upang patibayin ang kanilang trabaho, tinulungan sila ng PCCED na magdisenyo ng mga **Evacuation Centre Management Plans (ECMP)**. Kasama sa mga planong ito ang mga gawaing dapat gawin bago, habang at pagkatapos ng sitwasyong pang-emerhensiya. Kaya, halimbawa, dapat nilang tiyakin na ang mga ruta ng pag-access sa mga sentro ng ebakwasyon ay malinis sa mga sitwasyong pang-emerhensiya. Dapat nilang mai-rehistro ang lahat ng mga taong sumilong sa sentro ng ebakwasyon at suriin kung mayroong sapat na inuming tubig, angkop na malinis at pribadong mga pasilidad sa paglalaba at palikuran, gamot, sapat na kuryente at ilaw para sa kaligtasan atbp.

Dagdag pa rito, ang bawat barangay ay nagtatag ng kani-kaniyang gabay na **prinsipyo para gumana ang sentro, kabilang ang katapatan, pagkakaisa, paggalang at kaayusan**. Tinukoy din nila ang isang hanay ng mga pangunahing tuntunin sa pagpapatakbo na nagsisiguro sa kaligtasan at pagkapribado ng lahat ng tao, na isinasaalang-alang ang pagkakaiba-iba ng **kasarian at relihiyon at kultura**. Ang mga panuntunang ito ay nagtatakda ng mga oras ng pagkain at mga panahon ng katahimikan para sa pahinga o pagdarasal, ang mga partikular na paggamit ng iba't ibang lugar ng sentro, at mga alituntunin para sa paggalang sa pagiging kumpidensyal ng data ng mga tao, bukod sa iba pang mga bagay.

Kasunod ng katwiran ng pagbibigay-prioridad sa mga maralita, tinukoy ng bawat barangay, sa pamamagitan ng ECMP nito, ang pamantayan para sa kahinaan na

Bangka-ambulansya para sa mga coastal barangay sa munisipalidad ng Loon

itinuturing nilang pinakamahalaga, ayon sa kanilang partikular na kontekstong sosyo-ekonomiko. Dahil dito, karamihan sa kanila ay may kasamang mga buntis, mga pamilyang nag-iisa ang magulang na may mga anak at may kakaunting mapagkukunan, at mga taong mahigit sa 80 taong gulang.

Bilang karagdagan, ang mga sentro ay nilagyan ng mga pangunahing kagamitan at kasangkapan sa pagsagip at pang-emerhensiya. Ang kagamitan ay binubuo ng mga generator ng kuryente, hagdan, sulo, portable radio, chainsaw, helmet, stretcher at orthopedic collars. Sa mga coastal barangay sa munisipyo ng Loon, may mga **bangka-ambulansya** na rin ang naipatayo. Ang mga ito ay mga tradisyunal na bangka na inangkop sa transportasyon ng mga nasugatan at mayroon silang dobleng motor na nagbibigay-daan sa kanila na magamit hindi lamang para sa pagliligtas sa dagat kundi pati na rin sa pagdadala ng mga taong nangangailangan ng medikal na atensyon sa pamamagitan ng dagat, sa halip na sa pamamagitan ng kalsada, sa ibang barangay. Ang pamahalaang munisipyo ng Loon ay nag-ambag sa pamamagitan ng pag-ako na

sasagutin ang mga gastos sa operasyon ng mga bangka-ambulansiya at upang matiyak na ang mga ito ay permanenteng gumagana.

2.5. Mga plano sa contingency

Itinakda ng mga planong ito ang mga tagubilin na dapat sundin ng ilang tao sa DRRMC ng barangay sa mga tiyak na sandali bago, habang at pagkatapos mangyari ang sakuna. Para sa kadahilanang ito, ang mga ito ay mas maiksi na mga tagubilin kaysa sa mga nasa PDDR at ECMP, at mayroon silang mga tiyak na aksyon ayon sa kung ito ay bagyo, lindol, baha, tsunami atbp. Ipinapaliwanag nila, halimbawa, kung paano alertuhan ang publiko gamit ang mga sipol o kampana ng kawayan, kung gaano karaming sariwang pagkain ang makukuha at ang mga medikal na suplay (mga benda, pangpawala ng sakit, atbp.) na dapat nilang dalhin sa sentro ng ebakwasyon, anong mga kagamitan sa pagsagip (mga sasakyan, stretcher, lubid, atbp.) ang ilalagay sa mga lugar kung saan ito higit na kakailanganin, at iba pa.

Kasama rin sa mga planong ito ang pangunahing praktikal na impormasyon tulad ng pinakaligtas na mga ruta patungo sa mga sentro ng ebakwasyon depende sa uri ng sakuna, pati na rin ang mga listahan ng mga pamilyang pinakamahina at kanilang mga lokasyon upang puntahan at tulungan sila.

2.6. Pagsasanay at kagamitan sa pagliligtas at pangunang lunas

Ang ilang miyembro ng DRRMC ay nakibahagi sa mga kursong pagsasanay upang mapaunlad ang kanilang kaalaman at kasanayan sa pagsagip, pagdadala ng mga tao at pagbibigay ng paunang lunas. Napakapraktikal ng mga kursong ito, na may mga demonstrasyon at simulation ng mga sitwasyong pang-emerhensiya na kailangang lutasin ng mga nagsasanay.

Ang pagsasanay sa pangunang lunas, sa isang indibidwal na antas, ay nakatuon sa pag-aaral na tuklasin ang mga sitwasyong pang-emerhensiya, ligtas na maghatid ng mga nasugatan, maiwasan ang paghahatid ng mga sakit at gamutin ang mga taong may mga sugat, bali, paso at iba pang mga pinsala. Sa partikular, ang lahat ng mga

Pagsasanay sa pagsagip sa dagat

kalahok sa pagsasanay ay nagsanay ng paglalagay ng mga bendahe, splinting at cardiopulmonary resuscitation (CPR).

Dagdag pa rito, natutong magtulungan ang mga miyembro ng rescue and evacuation team ng DRRMC sa paghahanap at pagsagip sa mga tao, kahit na sa mahirap abutin, bulubunduking lugar, gamit ang mga bagong rescue at emerhensiya equipment ng mga sentro ng ebakwasyon.

Ang huling aktibidad sa pagsasanay ay isang serye ng magkasanib na aktibidad kasama ang mga rescue team ng iba't ibang barangay upang bumuo ng mga link at partnership sa pagitan nila.

Pagsasanay sa pangunang lunas

3. MGA GAWAING EDUKASYONAL SA BASQUE COUNTRY

Ang Zabalketa ay nagsagawa ng mga aktibidad sa tungkulin ng Education for Social Transformation sa mga **vocational training center sa Basque Country** sa loob ng 3 akademikong taon (2019-2020, 2020-2021 at 2021-2022) kasama ang mga kawani at mag-aaral sa sekondarya na antas ng “Mga Emerhensiya sa Pangangalaga sa Pangkalusugan” na mga kurso at ang mataas na antas ng mga kursong “Pagkontrol at Edukasyon sa Kapaligiran” at “Social Integration”.

Ang pagtuturo ay naganap gamit ang **ETHAZI Challenge-Based Collaborative Learning** na paraan, kung saan ang isang problema o pangangailangan ay iminungkahi, at ang mga mag-aaral ay nahati sa maliliit na grupo at inaral kung paano lutasin ito. Ang layunin ay, sa pamamagitan ng proseso ng pagsusuri, pagsusuri ng mga alternatibo, at pagdidiseno ng iminungkahing solusyon, ang mga mag-aaral ay bumuo ng mga teknikal na kakayahan na angkop sa kanilang kurso ng pag-aaral pati na rin ang mga cross-disciplinary na kakayahan tulad ng pagtutulungang magkakasama, may kasarinlan na pag-aaral, paghawak ng datos, paggawa ng mga desisyon, pandiwang komunikasyon atbp.

Sa ganitong paraan, sa tulong ng Zabalketa at ng PCCED (sa pamamagitan ng mga video-conference), nakabuo ang mga mag-aaral ng mga panukalang idinisenyo upang pagaanin ang ilan sa mga suliraning panlipunan at pangkapaligiran, at upang mapabuti ang antas ng paghahanda at pagtugon ng publiko sa mga natural na sakuna sa isla ng Bohol.

Kasama sa mga panukala ng mga mag-aaral ang materyal na pang-edukasyon na idinisenyo sa pagsasaalang-alang sa kontekstong sosyo-ekonomiko, kultura at kapaligiran ng Filipino. Ang ilang mga halimbawa ng mga materyales na iyon ay kinabibilangan ng:

- **“Tiritikin” na aklat pambata**, na nilikha ng mga mag-aaral sa Easo Politeknikoa sa Donostia/San Sebastián upang turuan ang mga bata tungkol sa mga pangunahing kaalaman sa first aid.
- **Leaflet ng pang-emerhensiya na komunikasyon**, na idinisenyo ng mga mag-aaral sa Red Cross sa Bilbao, na nag-aalok ng payo sa malapit, mahusay na komunikasyon sa mga tao sa mga sitwasyong pang-emerhensiya

Video-conference sa pagitan ng mga mag-aaral sa Easo Politeknikoa at ng PCCED technical team

Ang gabay sa Tiritikin sa Ingles ay ginagamit sa mga paaralan sa Bohol

- **Biodiversity playing cards**, na binuo ng mga mag-aaral sa Egibide-Jesús Obrero sa Vitoria-Gasteiz. Bumubuo sila ng isang larong diskarte na nagtuturo sa mga manlalaro tungkol sa mga panganib sa ilang katutubong halaman at hayop sa Bohol, upang mapataas ang kamalayan sa kahalagahan ng pagprotekta sa kanila, at mga proteksiyong aksyon na dapat gawin.

Ang aklat ng kwentong Tiritikin ay ginawang realidad, at hindi lamang ito ginagamit sa Bansang Basque ngunit ito rin ay isinalin sa Ingles at inilimbag sa Pilipinas, kung saan ito ay ginagamit sa mga paaralan at mga lokal na sentrong pangkalusugan sa Bohol Island.

Ang pag-aaral at pagsusuri sa karanasan ng ibang bansa nang detalyado ay nagpapaalam sa mga mag-aaral sa pagkakaroon ng mga pandaigdigang problema tulad ng krisis sa klima, na may iba't ibang epekto sa isang lokal na antas, at ang solusyon ay nangangailangan ng indibidwal at kolektibong pagkilos, gayundin ang mga pagbabago sa ating pamumuhay. Bilang karagdagan, sa layuning itaas ang kamalayan sa kung paano nakakatulong ang gawain ng mga mag-aaral sa pagkamit ng mga pandaigdigang layunin, idinisenyo at iniugnay ng bawat koponan ang kanilang mga proyekto sa Sustainable Development Goals (SDGs) at sa 2030 Agenda na iminungkahi ng United Nations.

Sa pangkalahatan, ang karanasang pang-edukasyon ay nagbibigay-daan sa mga mag-aaral na palakasin ang kanilang natutunan at ilapat ang kanilang kaalaman sa tunay na buhay. Kasabay nito, ang mga paaralan at kolehiyo ay nagsagawa ng mahalaga, makabuluhang gawain upang mapabuti ang kalidad ng buhay ng mga kapus-palad sa Pilipinas.

Educational material for the Education for Social Transformation project called "Environmental challenges as a strategy for social transformation in vocational training colleges" (FOCAD PRO-2019K3-0018)